

הטיפול בפרה חולה

על הבוקר הטוב לנקוט באמצעים מיוחדים למען שפרתו תרגיש עצמה בנוח...

הגשת תפריטי מזון נאותים ומאוזנים כראוי, על ידי מניעת מחלות ושאר מיני פגעים הודות לטיי פול מסור, שקול, וכן על ידי טיפול מהיר וקפדני בבהמות חולות וסובלות. זכור כי בטחונה של הפרה נתון בידך, ותלות זו מרחיקה לכת עד כדי מניעת ההלם והתופעות הנלוות אליו.

נראה לי שכדאי שאביא כאן דוגמה מאלפת לחשיבותם של הגורמים שהזכרו לעיל, וכן לערכו של השימוש בשמיכה. בסתיו שעבר עזרתי לאיכר אחד בצפון איובה להכין את עדר החלב הגזעי שלו למכירת חיסול. אחד הצעדים הראשונים היה לכלוא ולאסור שבעה ימים לפני המשלוח את המבכירות ההרות ואת העגלות המבוררות. לתמהוננו גילינו כי הבהמות לא נתנו ראשון מעולם בסוגר ולא הולידו באפסר. אחת מהן היתה "מציאה" מיוחדת במינה: מרגע שראו שההושם בעול היא ממש עשתה את כל המאמצים לאבד את עצמה לדעת — נתמתחה לאחור ריה עד כדי חנק וסירבה בעקשנות לאכול או לשותות.

כיוון שראינו עם מי יש לנו עסק, ומכיוון ששעתנו היתה דוחקת — ניגשתי מיד לפעולה. ראשית, קבעתי את מקומה ליד השער, כך שיכלה לראותני מיד בהיכנסה וכן לעקוב אחר כל פעולותי ברפת; על ידי כך גם יכולתי להקדיש לה את תשומת הלב הדרושה לה כל כך. אחר כך לקחתי מתוך המכונית שלי שמיכת צמר גפן ישנה וכיסיתי בה את גופה, וזאת משתי סיבות: על מנת שתרגיש עצמה בנוח (קר היה בסככה) וכן כדי להמחיש לה שהיא זוכה לתשומת לב מיוחדת — שהיא מועדפת על פני כל השאר, וככל שייראה הדבר מוזר, אמנם העדפתי אותה על פני כל אחיותיה.

בשני הימים הראשונים היא ממש תלתה את עצמה באפסר ונראתה חולה (נוכחתי שהיא החזיקה מעמד במצבה זה יותר זמן מכל מבכירה אחרת שהכרתי אי פעם). אולם השמיכה פעלה

ממש כשם שאדם חולה זקוק לאחות רחמנית אשר תבצע את הוראות הרופא. כך זקוקה אף הפרה החולה לעזרתו ולהשגחתו המסורה של המטפל.

מיד עם התגלות סימני המחלה הראשונים יש לייחד לבהמה תא שאין בו רוח פרצים ואשר רצפתו מרופדת היטב בקש נקי. אם מזג האוויר גרוע במיוחד רצוי לכסות את הפרה בשמיכה.

עד מהרה תיווכח כי מספר הלירות אשר הוצאת על שמיכת צמר לפרה לא הוצאו לשווא. השימוש בשמיכה מונע פעמים רבות פגעים ומחלות ואף מסייע להחלמה מהירה יותר של בהמות חולות. זמן ההמלטה הנו תקופת מאמץ ומתח עליונים לגבי הפרה. בפרק זמן זה ניכרים בפרה שיבושים נורמאליים אך רציניים למדי בטיפעולו של מחזור הדם; הדבר נכון במיוחד לגבי המלטות בחדשי החורף. הורימה המוגברת והפתאומית של דם בכיוון העטין, הרחם והריאות גורמת למעין הלם ומתח כללי ניכר ביותר. אם עורה של הפרה קר עקב היותה מכוסה בזיעה ונתון לרוחות פרצים השוררות במבנה יוחמר ההלם הנ"ל. גודש הדם הפנימי עוד יוגבר. חפון בידך קש ושפשף בחזקה את עורה של הפרה וכסה אותה בשמיכה על מנת לקיים בעור את זרימת הדם, ועל ידי כך תצמצם את חוסר האיוון שבמחזור הדם של הבהמה.

רופאי בהמות הבאים היום לאבחן מחלה מסוימת, או לקבוע את הדרך לריפוי, לוקחים בחשבון את גורם ההטרחה (המאמץ) הגופנית, בו נמצאת הבהמה החולה. מצב של הטרחה משפיע על שלומן הגופני של בהמות, בריאות וחולות כאחד. שיטות טיפול נאותות מכוונות בין היתר להפחתתו או לסילוקו הגמור של גורם ההתאמץ צות והמעמסה הגופנית. המאמץ הגופני והמתח יסולקו על ידי יצירת תנאי סביבה נוחים לבריאותה ולהרגשתה הטובה של הפרה; על ידי

מבהמותיו אוכלת קצת יותר לאט או באי רצון, ומיד תעלה דאגה בלבן. הוא זוכר עובדה זו לעת הארוחה הבאה — למעשה עובדה זו מתרצצת במוחו כל היום — והוא יגיש לה מעט פחות. המועקה תוסר מליבו כאשר יראה שלקראת הארוחה הבאה נכנסת פרתו לרפת וכולה רעבתנות. כרגיל, המשבר נמנע.

ערכתי הסתכלויות בפרות שלקו בצורה חמורה של אצטונאמיה (קאטוסיס) ונוכחתי כי המטפל בהן יכול להבריאן כליל, ללא כל טיפול רפואי — פשוט על ידי גירוי עדין ונכון של תיאבון. כל עוד מקפידים על כך שהפרה תאכל היא תתגבר בכוחות עצמה על תקלה כזו. זריקות דאכסטרוזה בליוויית הזנה מחושבת ונאותה יחישו את ההחלמה. אם העונה היא עונת המרעה אין טוב לפרות שלקו בקאטוסיס מאכילת עשבי המרעה.

מטפל נאמן ומסור צריך להיות מוכן לבצע אותם דברים נוספים הגורמים לפרה הרגשה של נוחות ושביעות רצון. עליו להיות בעל מזג שקט ויציב למדי. עליו להיות סבלני, חובב פרות. עליו להבין מה רוצה הפרה כאשר היא מביעה את רצונה והוא יהיה אף מוכן לספק את רצונה. הוא חי עם בהמותיו, ילמד את שגער נותיהן ואת צרכיהן והוא לא יחסוך כל מאמץ לספק כל צרכיהן.

את מנתה של פרה חולה יש להגדיל שוב בהדרגה. הגש לה לעתים קרובות כמויות קטנות מן השחת המשובחת ביותר המצויה ברשותך. החלף את סוג השחת המוגש. אם מזג האוויר קר ביותר, חמם את מי השתיה שלה, אולם רק כדי סילוק הצינה מהם. רוב הפרות, מחוץ אולי לאלה שאך זה עתה המליטה, יסרבו לשתות מים חמים ביותר.

העין המנוסה והמבחינה של בוקר מסור תגלה עד מהרה כל בהמה חולה. הוא תמיד עומד על המשמר בפני פגעים, כגון — שינוי קיצוני בתפריט או במזג האוויר, זלילה יתרה (ביחוד במקרה שהמוזנות מקולקלים), גורמי מתיחות ולחץ, אכילת השליות על ידי פרות ממליטות וכו' — כל הגורמים המביאים לידי קילקול קיבה.

את פעולתה בתחילה היה האיכר מסתכל בשמירה המידלדלת מגבה בספקנות ובמשיכת כתפיים. לאחר זמן הודה לפני שלמעשה ציפה לראות את השמיכה למחרת בבוקר מוטלת בתעלת הזבל. וכאשר הבטחתיו שאותה "מציאה" תצעד בזירת התצוגה כשהיא מודרכת באפסר ממש כמו כל אחיותיה, לא יכול להסתיר את חיוכו. עם זאת ידעתי בבטחה כי לעתים קרובות דווקא אותן עקשניות הן המהירות ביותר להגיב על תשומת לב מיוחדת המוענקת להן.

עלי להודות שאני עצמי הופתעתי למחרת בבוקר כאשר מצאתי עדיין את השמיכה על גבה של ה"מציאה" שלי. מדי פעם הייתי נוהג לתקן ולסדר את השמיכה על גבה, ותוך כדי כך הייתי טופח עליה ואומר לה כמה מילות חיבה, ולמעשה לא נשמטה מגבה השמיכה אף פעם אחת. בראש וראשונה היינו מציעים לה מספוא ומשקה לפני שהוצעו לשאר האחיותיה. כעבור יומיים החלה אוכלת ואבן ירדה מלבי, ביחוד לאחר שמעיה החלו פועלים כתיקונם. כעבור זמן קצר ביותר החלה מחזרת ממש אחרי התפנוקים שהייתי מעניק לה וביום המכירה התנהגה למופת ולא ביישה אותני.

לגבי כל בהמה חולה חשוב מאד לעורר את תיאבונה. לפני כל ארוחה וארוחה ינהג הבוקר המסור לנקות בקפדנות את האיבוס, ואגב כך עשוי הוא לגלות קטעי תיל ושברי מתכת שנותרו מן הארוחה הקודמת. למעשה עליו לפתח מעין חוש שישי למציאותם של עצמים זרים ומסוכנים. כמו כן יסלק מן האיבוס כל מספוא שהפרה בוחלת בו לאחר שהיה מונח לפניו באיבוס כמחצית השעה. זאת עליו לעשות בין אם בהמתו חולה או בריאה.

איבוס נקי הנו אחד הסימנים המובהקים לבור קר המזין את בהמותיו כהלכה והמקפיד על הטיפול בהן. הוא מצפה שבהמותיו "תרחוצנה בעצמן את הכלים", תלקקנה עד כלה את האירבוס שיבהיק בנקיונו ואז תשלחנה את צוואריהן בבקשה אחר מספוא נוסף. הבוקר הטוב יודע מהי בדיוק כמות המספוא שתחוסל בתאוה ובתיאבון על ידי בהמתו תוך פרק זמן מסוים. אין פלא איפוא שבוקר כזה יבחין מיד כאשר אחת

ביקורו. תן אימונך ברופא הבהמות שלך; השלך יתבך עליו. הוא יכול להיות בעל ערך שאינו ניתן לשיעור לגביך ולגבי עדרך.

כיוון שמספר גדול של עדרים מוחזק בסכר כות האבסה וביתני החליבה, אין לפטור שיטה זו של אחזקה מהערות מספר. לא אחת הבחנתי כי במשקים המנוהלים בשיטה זו אין מקום שבו ניתן לטפל כיאות בבהמות חולות. הכרח הוא שבכל משק ימצא חדר, בו אפשר יהיה לתת את הטיפול הדרוש לפרה החולה והדואבת. אם ניתן לחמם את החדר הזה, מה טוב. סידור כזה להימנע הגו לא רק בבחינת השקעה טובה אלא יש בו אף משום הגדלת הנוחיות וביטוי לגישה אנושית.

באשר לדלקות העטין, שהן אחד הפגעים החמורים ביותר במשק החלב, נראה כי התכשירים האנטיביוטיים ושאר תרופות הפלא לא נתגלו כמוצלחים ביותר. למעשה, השימוש הנרחב בהם אחראי לא במעט לשאננות שפשטה בקרב אנשי הענף לגבי הסכנות הטמונות בפגע זה. ניטינו להאמין כי תרופות אלו מהוות מעין מטה קסמים אשר יפתור את כל בעיותינו בשטח זה. לעתים קרובות נוטים אנו לשכוח כי הזרקת חומרים אלה לתוך העטין הגה חסרת כל ערך אם אין נוקטים באמצעי מניעה נאותים. סביבה בה זוכה הפרה באותו סוג של נזחות וטיפול מסור, עליהם ייחדנו את הדיבור לעיל, תמנע ביתר יעילות את דלקות העטין מאשר כל אחד מאמצעי ההדברה האחרים.

למעשה תדירות דלקות העטין בעדר לאחר הדברתו של הסטרפטוקוקוס אגאלאקטיה (החיידק האחראי למרבית דלקות העטין) יכולה להיות לא יותר נמוכה מזו ששררה בו לפני ההדברה. פינוי שדה המערכה על ידי חיידק זה פותח כנראה אופקים חדשים לגבי סוגי חיידקים אחרים, לא פחות מזיקים. מאלה צפה ועולה השאלה מדוע לא כל הפרות לוקות בדלקת העטין, למרות שהחיידקים, גורמי דלקת זו, מצויים בשפע בסביבתן? התשובה לשאלה זו מביאתני לאחד העקרונות עליהם יש בדעתי להתעכב במיוחד — העמידות של הבהמה בפני התנגעות. זהו למעשה נושא בפני עצמו אולם אחד מעקרונותי היסודיים

שום בוקר בל ינסה לאבחן את מחלתה של פרתו בטרם ימדוד את חום גופה. ישנם סימנים רבים המעידים על כך שמשוה „לא בסדר” — מבט עמום וחסר-חיים, הילוך איטי מן הרגיל, שערות סימיות וחוסר תיאבון. חושו של המטפל הנו מורה הדרך הנאמן ביותר. יתכן שלא יוכל אף להסביר לך מדוע חושב הוא שפרה זו אי אחרת הגה חולה, אולם הודות למגעו היומיומי איתה יכול הוא לחוש בפגע עוד בטרם יופיע בבירור.

אין דבר פשיט ממדידת חום הגוף, ובכל זאת כל אחד שניסה אי פעם לקרוא את מידת החום ממדחום רפואי נתקל בקושי כל שהוא. לאחר אימון מה מסולק קושי זה. חום הגוף הנורמלי של פרה הנו 39 מעלות בקירוב. תנודות קלות לכאן או לכאן לא צריכות לעורר דאגה, כיוון שתנאים מסוימים, כגון — מזג האוויר, התרגשות, המלטה וכו' יכולים לגרום לשינויים בחום הגוף. יש לעקוב מקרוב אחר תנועת המעיים של הפרה, ביחיד עם הופעת הסימנים הראשונים של מחלה. אם חומה של הפרה לא עלה ואין היא מראה סימני קאטוסיס (בהתאם לבדיקות שבוצעו) יש להניח שמאסה באוכל. ביחיד כשתנועת המעיים כמעט פסקה. במקרים כאלה יש להמליץ על השימוש באמצעי משלשל.

כושרו של הבוקר לשפוט ולהחליט באילו מקרים נדרשת נוכחותו של הרופא, הוא המשמש קנה-מידה נאמן להיותו בוקר טוב. אל תסמוך על ניסים כאשר מידות חום גבוהות של הגוף מעידות על דלקת בגוף. בדוק מיד אם אין החום נגרם על ידי דלקת בעטין.

אל תדחה את קריאתך לרופא עד שתראה את פרתך גוססת. אל תטפל בה ללא כל אבחנה. ספר לרופא בדיוק כיצד טיפלת בה עד לבואו, ובצע את הוראותיו. שיטת עיקוב זו חשובה לא פחות ואולי אף יותר מאשר ביקורו של הרופא ואבחנתו. עבודתך תוך שיתוף פעולה הדוק עם הרופא המקומי. לעתים תיחדש רק שיחה טלפונית. הוא יאשר או יסתור את אבחנתך ויציע סוגים וכמויות של התרופות שיש להשתמש בהן. אם הרופא אדם עסוק הוא, הרי יעריך את העובדה שחלק מן הטיפול נעשה על ידך ובכך חוסך אתה לו את

בהחלט להניח לטבע לעשות את שלו. ידועים לי לפחות שלושה מקרים בהם היה המצב כזה, והרשוני נא לספר לכם על אחד מהם. בקיץ האחרון נקראתי להיות נוכח בעת ההמ" לטה של פרה יקרת-ערך. כיוון שהיה לי כבר בעבר מגע עם בהמה זו ידעתי מה טיבה. למרות מבנה גופה הגדול והמגושם לכאורה, סבלה פרה זו בשנים האחרונות מקשיים מסויימים בהמלטה. אף על פי שפרה זו היתה נוחה מטבעה, היא שנאה בתכלית את הרופא שלה; היא פיתחה תגובה אלרגית לגבי תכשירים רבים, כולל קור-טיוון ופניצילין.

ושוב הופיעו בהמלטה כל הקשיים הרגילים: קדחת חלב, עצירת שלייה וקאטוסיס. היא קיבלה טיפול מיוחד לגבי כל אחד מן הפגעים האלה, אולם עקב שנאתה המיוחדת לרופא, ביקשתיו להציץ למשק רק אחת ליום על מנת לראות מה המצב. תיאבונה לא פג, פרט לשני מקרים בהם הוכרעה על ידי קדחת החלב. עם זאת, לאחר שבוע עדיין הראתה תגובה לא פחות חזקה לגבי קאטוסיס מאשר עם תחילת הטיפול, וחום גופה המשיך לעלות, על אף כל התרופות שניתנו לה על ידי הרופא ואשר לדעתו היו צריכות להפסיק את עליית החום. הורגש, והיה זה אף הגיוני, כי הטיפול לגבי קאטוסיס לא יהיה יעיל כל עוד לא הודבר הוזהום וכל עוד לא ירד חום הגוף לרמתו הנורמאלית; למעשה, אין ספק כי הוזהום תרם לא במעט לחומרת התגובה של בדיקת השתן. לבסוף, אוכד עצות, כאשר חום גופה של הפרה הגיע ל-41 וכאשר הכל נוסה לדעתו, פנה הרופא אלי בבקשת עצה. כיוון שעמד בינתיים לרשותי זמן רב לשם ההורדים וניתוח העובדות, התחלתי בעצמי מפקפק באמיתות ידועות והצעתי: „הבה נניח לפרה משך הלילה ונמתין עד לבוקר“.

הרופא נסע. אם תאמינו או לאו, למחרת בבוקר ירד חום הגוף של הפרה לרמתו הרגילה, לראשונה מאז המליטה. מאז ואילך חדל הרופא לבוא אל המשק וכל טיפול רפואי הופסק. היא אמנם המשיכה להגיב חיובית על בדיקת השתן משך זמן מה אולם חום גופה היה נורמאלי משך כל השבועיים שהיתה בטיפול. היא הבריאה כליל ללא כל טיפול נוסף.

דיים הנו פשוט למדי ובעל חשיבות ממדרגה ראשונה לגבי הדברת המחלות. עיקרו של דבר הוא בכך, שקוו החזית הראשון בפני חדירת החיידקים גורמי המחלות הוא רקמת החיפוי הבלתי פגועה — העור המרפד את חלל הפה, הריאות, צינור העיכול וכן שכבת הריפוד הפנימית של הפטמה והעטין. כל דבר המביא לידי פגיעה והתבקעות של שכבת מגן זו ונזקים הנגרמים על ידי חליבה בלתי נכונה מהווים אחד מאבות הנזיקין בנידון זה — מהווה דלת פתוחה המזמינה פלישת חיידקים גורמי מחלות.

יתכן שאך לטובה הוא שהממשלה החלה מסתכלת בעין רעה על השימוש בחומרים אנטי-בייטיים, החודרים לחלב, כיוון שעל ידי כך ניאץ לץ לאחוז בשיטות מפוכחות יותר למניעת דלקות העטין ולריפוי.

כיום ידוע לנו כי העטין הינו המפעל המ- שוכלל ביותר לייצור גופיפ-נגד, וביכולתו לה- ביא לידי התחסנותם, הארעית לפחות, של בני אדם כנגד מספר רב ביותר של נגעים. משום מה איננו מתחשבים כלל בכושרו הטבעי של העטין עצמו ללחום בחיידקים המזיקים לו. אמא-טבע מסוגלת לבצע דברים נפלאים ביותר אם אך ננית לה לפעול, ובמיוחד אם נסייע בידה בצורה נכונה.

לעתים מגלים דלקות פטרייתיות ברבעים שטופלו כנגד דלקות עטין. מניחים כי הפטריה המזיקה מוחדרת אל תוך העטין בשעת הזרקת החומרים האנטיביוטיים אל הרבע הנגוע. עדיין לא ידועה כיום כל תרופה שהיא לגבי נגע מסוג זה.

שימוש תכוף וללא הבחנה בתרופות ותכשיר- רים שונים יכולים לפתח בבהמה עמידות בפני השפעת החומרים; לאחר מכן, כאשר הבהמה חולה במחלה יותר מסוכנת, אשר לגביה יש באמת להמליץ על השימוש באותו תכשיר, מתב- רר כי הוא כבר מחוסר כל השפעה. יש שבהמה יכולה לפתח תגובה אלרגית לגבי תכשיר מסוים, ובעקבות הטיפול היא תקבל חלם ואף תמות.

ובהזדמנות זו כדאי להרהר בכלל בעובדה כי לעתים ריבוי השימוש ברופאים ותרופות עלול להזיק יותר משלהועיל. במקרים מסויימים מוטב

רפואי, טרוקאר וקאנולה, נזמי פרים, בקבוק גומי להגמעת תרופות, „אקדח“ להחדרת טבליות (שני גדלים), דלי בן 8 ליטרים, זוג מספריים בעל קצוות כפופים, גזרי-עץ חלקים ועגולים לטיפול במקרי התנפחות, מערכת מזרקים וכו'.

ציוד גדול יותר שכדאי להחזיקו במשק: לפחות אפסר חבל משובח אחד, שתי שמיכות טובות, נוס וחבל במצב תקין, מסרקות ומגרדות, מגוזה חשמלית ולהבים רזרביים למגוזה כזו, ציוד לתיקון הטלפיים, ציוד לעזרה בהמלטה וכו'. ולהלן טבלת כללים שהיא בבחינת הכרת לנוחיותן של הבהמות ואשר יש ל„שמרה“ במקום קל להשגה ונראה לעין: אל תניח לבהמותיך להלך עם טלפיים ארוכים ומעוקמים; הקפד על איזורור נאות של הרפת; בדוק את השקתות האוטומטיות אם הן נקיות ובמצב תקין ושומר על הבהמות בפני כינים, גרדת ומחלות עור טפיליות. הכינים מצויות ביותר בבקר ואפשר למצאן כמעט בכל עדר. מוטעית היא ההנחה שבקר בריא הניזון כראוי עשוי להיות נקי מכינים.

עשב מרעה, צל, מים ומרחב ללא זבובים מטרידים, מהווים את התרופה הטבעית הטובה ביותר עבור הפרה החולה בעונת הקיץ. בזמן האחרון מרבים לשמוע על תוספות תזונתיות שונות, כגון ויטאמינים ומינרלים למיניהם. אגף המחקר של משרד החקלאות האמריקאי קובע: צרכי פרת החלב לתוספות מינרלי ליות הם פשוטים למדי. הסיבה לכך היא שפרת החלב של היום עדיין מתקיימת בעיקר על מספוא טבעי, כלומר על מספוא המספק לה את מרבית תצרוכתה בוויטאמינים ומינרלים. כמו כן מיוחדת פרת החלב הודות לכרסה, המאוכלסת במיליוני חיידקים שיוצרים מחדש סוגי מזון שונים וכן ויטאמינים. בדרך כלל יש להוסיף למנת הפרות רק זרחן ומלח בישול. באיזורים מיוחדים, בהם שורר מחסור במינרלים יש להוסיף למנה גם יוד, נחושת, קובלט או ברזל, בהתאם לצורך. שני הויטאמינים היחידים הדרושים במנת הפרה, עד כמה שידוע לנו, הם ויטאמין A ו-D. שני אלה מסופקים בשפע על ידי המספוא הגס הטוב הניתן לבהמות מביגרות.

רישום מפורט של המחלות לגבי כל בהמה ובהמה הנו חיוני ביותר לשם שמירה על בריאותו של העדר. יש לסדר כרטיס רפואי נפרד לכל פרה ופרה, עליו תירשמה תקופות התאנה של הפרה, תאריכי ההזרעה וההמלטה, טיפולים רפואיים וכו'. על ידי כך תהיה מוכנה בידי האיכר כל ההיסטוריה הרפואית של כל אחת מבהמותיו. לנתונים על מחזורי התאנה נודעת חשיבות משתי סיבות: ראשית, יכול אתה לחשב את התאריך המשוער של התאנה הבאה ועל ידי כך לפקוח עין על הבהמה בבוא המועד; ושנית, תבחין על ידי כך עד מהרה בכל אי סדירות שהיא במחזור התאנה עוד בטרם יתבטא הדבר בקשיי התעברות רציניים יותר. ערכם של כרטיסים רפואיים כאלה הוא לא רק לגבי ההווה — להקל על אבחנת מחלות ודומה — אלא גם לגבי פעולות ברירה (סלקציה) הנערכות בעדר, כך שאפשר לברור אותן בהמות המגלות עמידות רבה יותר בפני מחלות שונות.

לעתים קרובות נשאלת השאלה: מהם המכשירים והתרופות שעל הבוקר להחזיק ברשותו? תשובתי שלי לשאלה זו תהיה: החזק בבקבוקיך כמות מינימלית של תרופות, כיוון שמרבית התרופות מאבדות מכושר פעילותן עם הזמן. אל תגזים באגירת תרופות. וכאן אצטט אחד המרצים: „הראוני את הבוקר בעל ארון התרופות הגדוש ביותר ויכול אני להבטיחכם שעדרו הוא אף החולה ביותר“.

אני מציע להחזיק במשק את התרופות הבאות: תרופה משלשלת (תרופה כזו הניתנת בעתה תחסוך ביקורי רופאים ואף תקיים את הבהמה במצב טוב), תמסוך קאלומין, משחת עזרן רפואית (לטיפול בחבלות ולריכוך פטמות), מרהיבי פטמות מחוטאים, תמיסת יוד, תרופה נגד שילשול עגלות, כוהל רפואי, תרופה נגד התנפחות, צמר גפן, מלמלה (גאזה), תחבשות וסרטי הדבקה, משחת קארבול, משחה או קיסם למניעת קרניים של עגלות, אבקה להדברת כינים, תרופות לדלקות עטין, חומר מחטא טוב, סבון, מנבית, חומרים ומכשירים לטיפול ברקב טלפיים וכו'.

מכשירים לארון העזרה ראשונה: מדחום

מסביב למיכון

ימי עיון

כנייים בה. למשתתפים ניתנו הסברות יסודיות על מנגנון המכונה, נתונים טכניים וכן הודגמו "הפרעות" ואופן גילויין. בוקרי-האיזור, ובמיוחד חברי הוועדה האזורית וכן רופאי-החק-לאית באיזור, ייחסו חשיבות רבה לפעולתו התקינה של ציוד החליבה כאמצעי מלחמה נגד מחלות העטין. החלט ע"י הוועדה האזורית להנהיג ביקורת מחזורית על המכונות ולכונן מחסן חלקי-חילוף באיזור.

חלקי-חילוף מפוקפקים

בזמן האחרון הופיעו בשוק חלקי-חילוף למכונות חליבה, המשווקים לא באמצעות הסוכנים המוכרים של ייצרני מכונות החליבה. "סחר רה" זו מוצעת בחלקה כתוצרת אלפא-לאוואל, או דה-לאוואל, ובחלקה כתוצרים "מחודשים", כלומר — חלקים משומשים עם ציפוי חדש. חלקי-חילוף אלה מיוצרים ומחודשים ללא כל ביקורת מטעם מוסד מוסמך ואחראי.

עלי להזהיר ולהזכיר, שיש להקפיד על קניית חלקי-חילוף אך ורק באמצעות הסוכנים המוכ-

בחדשים פברואר-אפריל התקיימו 4 ימי עיון אזוריים בשבי-ציון, דן, יגור ובנירים-מגן. ההשתתפות הרבה בימי עיון אלה העידה על עירנות ניכרת ועל העניין הרב שיש לבוקרים בכל השאלות של החליבה המיכנית. ציר ההת-עניינות הוא — המלחמה במחלות עטין, אשר מטרידות את מרבית המשקים כיום.

לדעתי, דרוש בירור יסודי בשאלות כל גורמי מחלות העטין וכן הכרחי להצביע על האמצעים למלחמה יעילה בגורמים אלה. רצוי שבבירור זה ישתתפו כל המוסדות ואנשי המדע המטפלים בבריאות העדר, בהגיינה, בהוראת החליבה וכו'. אין ספק שמצב תקין של מכונת החליבה הינו אחד התנאים הראשוניים במל-חמתנו במחלות העטין, אך לא תמיד יש לתלות את הקולר אך ורק במכונה.

עניין מיוחד עורר בבוקרים, ביום העיון שהתקיים בגליל העליון, הנושא: אחזקת מכונת חליבה, בדיקתה וקביעת ליקויים טכניים ומי-

בן דקות אחדות לחצר. פרה שמרגישה ברע וחלשה תחלים ביתר מהירות כשתאופשר לה תנועה חופשית בתא מיוחד וחם. מפתיעה לעתים קרובות למדי החלמתה המהירה של פרה, כשמוז-כים אותה בסביבה נוחה וטיפול מסור.

עליך להסיק את המסקנה: אם אין ביכולתך להעניק לפרותיך תנאי קיום נוחים, אל תעסוק בבוקרות! שים הרבה רפד במקום מרבצן של הבהמות ובאופן מיוחד מתחת לעטין. אל תראה אף פעם את הרפד כבזבז. הבוקר הזהיר, בטרם יעלה על משכבו, יגש ו"יפשפש" ברפד שמתחת לפרותיו, ואף על פי ששעות השינה יתכן ויקוצצו מרוב טיפולים מסוג זה, הרי על כל פנים שנתו תהיה שקטה, תוך שביעת רצון וללא נידודים.

מ. שול

(מתוך "פארמרס דיג'סט", דצמבר 1960)

אין להמליץ על תוספת אורומיציין למנתן של פרות מבוגרות. כמו כן אין להמליץ על תוספת סטילבסטרול או תירופרוטיאין. פרופיוגאט נתרני או צירוף של לאקטאט סידני ונתרני יכולים לסייע במשהו למניעת הופעת הקאטוסיס בבקר חלב. גם הוספת ויטאמין D מועילה למניעת הופעתה של קדחת החלב. הוספת גרגרי תבואה מונבטים או תרביות שונות של חיידקי כרס אינה מוצדקת.

בסיכום נאמר שהמטפל הטוב, מן הראוי שיהיה נוכח בכל מקרה שהפרה זקוקה לו; עליו להיות מוכן לדאוג לנזות פרתו החולה בטרם יפנה לדאגות נוחיותו הוא. אל תשאיר אף פעם פרה חולה בחוץ במזג אויר רע. ומאידך — אל תכריחה לעמוד כלואה בסוגרה יום אחר יום ללא רפד מספיק. אם אין אפשרות לאשפו אותה בתא מיוחד, בו תוכל לנע חפשיה, הוצא אותה לטיול